

A thick black L-shaped frame surrounds the text. The top horizontal bar is on the left, the left vertical bar is on the left, and the bottom horizontal bar is on the right, with a vertical bar on the right side.

NÅR MAN MØTER RASISME OG FORDOMMER PÅ JOBB

Hvordan påvirker rasisme sykepleierens
yrkesutøvelse?

«Man kan sammenligne opplevelsene med regn. Du blir kanskje ikke våt av en regndråpe, men ti tusen regndråper gjør deg klissvåt og kanskje blir du syk og får lungebetennelse. For meg var det sånn. Det føles ut som jeg har hatt lungebetennelse i sjelen i mange år.»

Tinashe Williamson

BEGREPSAVKLARING

Yrkesutøvelse:

- Helsefremmende, forebyggende, behandlende, lindrende, rehabiliterende, veiledning og undervisning
- Organisasjon, ledelse, administrasjon
- Fagutvikling, forskning og kvalitetssikring
- Faglig forsvarlighet, profesjonalitet, altruisme, nestekjærlighet, omsorg, barmhjertighet, omtanke, etikk

Rasisme:

- Generaliseringer der mennesker tillegges bestemte egenskaper på bakgrunn av sin faktiske eller antatte tilhørighet til en bestemt gruppe.
- Har negative konsekvenser for individer, grupper, og samfunnet som helhet, kan gi psykiske plager og være til hinder for god integrering.
- Kan være et strukturelt hinder for gode levekår, inngang til arbeidslivet, og utbytte av opplæring.
- Skille mellom etnisk diskriminering (noe alle kan utsettes for) og rasisme (som har et strukturelt element)

HVOR KOMMER RASISMEN FRA?

- Kolleger
- Pasienter
- Pårørende
- Ledelse
- Samfunnet (strukturelt)

HVILKE FORMER HAR RASISMEN?

- Appropriate labour-teori: Sykepleie er hvite middelklassekvinnens domene, Florence Nightingale et bilde på en “passende sykepleier”.
- Direkte angrep, skjulte angrep (layered assaults), kumulative angrep (cumulative assaults).
- Mikroaggresjoner: Mikroangrep, mikroforbarmelser, mikrodevalueringer (microinvalidations).
- “Moderne rasisme”: Den som ytrer rasistiske utsagn eller har rasistiske holdninger ser ikke på seg selv som rasist, forstår ikke hva som er problematisk.
- Internalisert rasisme: At den som er offer for rasismen selv bidrar til å forsterke rasistiske strukturer, eller tro på rasismens “sannheter”.

FØLGER AV RASISMEN

- Direkte følger
- Indirekte følger
- Lang sikt
- Medfølelsesutmattelse – compassion fatigue

RASISTISK ELLER IKKE? STRAFFBART?

- “Drakamp” mellom ytringsfrihet og retten til å ikke bli krenket.
- En ytring eller handling kan være belastende og skadelig selv om den ikke er “alvorlig nok” til å være ulovlig/straffbar.
- En ytring eller handling kan være belastende og skadelig selv om det ikke var intensjonen.
- Ulike mennesker – ulik dagsform – ulike erfaringer – ulik toleransegrense.
- Hva tolererer vi fra en opprørt og usikker pasient? Mer enn fra en kollega/leder?

Fikk beskjed om at jobben innebar «negerarbeid»

Advokatfullmektig Wahid Shah (26) ble fortalt at en stilling innebar «negerarbeid» under et andregangsintervju hos Finans Norge. – Sterkt beklagelig, sier juridisk leder i organisasjonen.

Pasient dømt for rasisme mot lege på legevakta i Vanvikan

«Han der skal ikke undersøke meg», sa 21-åringen da han møtte legen av utenlandsk opprinnelse, og la til at han ikke ville ha noe med innvandrere å gjøre.

Pasienter krever etnisk norske pleiere

Helsearbeidere med minoritetsbakgrunn opplever at pasienter krever å få etnisk norske pleiere. Sykepleieren «Maria» har fått nok, og krever at det stilles krav også til pasienter.

Tør ikke si fra

En av helsearbeiderne som har vært i kontakt med OMOD på grunn av diskriminering «Maria». Maria er høyt utdannet, har melaninrik hud og en aksent som avslører at hun er oppvokst utenfor Norge. Hun er den eneste av innvandrerkvinnene som vil snakke med Dagsavisen, men heller ikke hun vil stå fram med navn og ansikt.

– Jeg har ingen tro på at min arbeidsgiver ser på dette som et stort problem. Jeg er redd for at arbeidsgiveren min vil reagere med å føle seg personlig krenket og dessuten er jeg avhengig av å ha en jobb å gå til, forklarer hun.

Kvinnen i 50-årene har jobbet i Norge gjennom et langt arbeidsliv og forteller at diskrimineringen preger henne mer jo eldre hun blir.

– Da jeg var ung kunne det nesten gjøre meg litt stolt. Bare jeg kunne knytte skolissene til pasientene så ble de imponert. Som utlending med gebrokket norsk er det ingen som tror at du kan jobben din og derfor blir de alltid positivt overrasket, forteller hun.

SYKEPLEIE – HOLDNINGER OG HANDLINGER I ET FLERKULTURELT ARBEIDSMILJØ (Danielsen, 2001)

«Her er alle like»

På alle de tre helseinstitusjonene fikk Danielsen høre at her er alle like, her er det ingen diskriminering og rasisme.

Dette stemte ikke, skriver hun. Sykepleiere som ikke var etnisk norske fikk færre kurs, ble langt sjeldnere forfremmet som ledere, fikk lavere lønn, turnus med flere helgevakter og ikke de ekstravaktene de ønsket.

Det flerkulturelle arbeidsmiljøet ble ikke diskutert. De fleste sykepleiere var også tause når kolleger med utenlandsk bakgrunn ble utsatt for forskjellsbehandling, eller måtte tåle sårende «morsomheter».

HVA KAN VI GJØRE?

- Hvilken kultur har man for å lytte til kolleger som forteller om situasjoner hvor de føler seg ukomfortable? Bekrefte følelser, eller invalidere den andres opplevelser?
- Hvem har definisjonsrett i situasjoner hvor noe kalles rasisme?
- Har minoriteter på arbeidsplassen noen usynlige ulemper som gjør jobben vanskeligere for dem? Hvis ja: Hva gjøres for å jevne ut dette?
- Hvordan tas uakseptabel oppførsel opp med pasienter? Hvor går terskelen for å bortvise pasienter?
- Hvordan håndterer man situasjoner hvor en pasient ber om en annen sykepleier?
- Tenk på deg selv: Oppleveres du som en trygg person å ta opp rasisme/diskriminering med?

HUSK:

- Sykepleieyrket kan være slitsomt og belastende i utgangspunktet, rasisme/diskriminering er en belastning som minoritetene opplever i tillegg til det som allerede er en krevende arbeidshverdag.
- Vi er avhengige av arbeidsinnvandring i helsevesenet.
- En sykepleier som ikke har det bra og ikke føler seg trygg, er en sykepleier som ikke er i stand til å utføre yrket sitt best mulig.
- For de av oss som er hvite: Øv på å omtale deg selv som «hvit».

TAKK FOR MEG!

